

УДК 349.6

DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2026.93.2.40>

ЕКОЛОГО-ПРАВОВИЙ ВИМІР ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ У СФЕРІ АЛЬТЕРНАТИВНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ

Чумаченко І.Є.,
кандидат юридичних наук, доцент
доцент кафедри земельного, екологічного та енергетичного права,
Національний університет «Одеська юридична академія»
ORCID: 0000-0003-0682-6404
e-mail: inna212@gmail.com

Чумаченко І.Є. Еколого-правовий вимір державної політики України у сфері альтернативної енергетики.

У статті здійснено комплексний еколого-правовий аналіз державної політики України у сфері альтернативної енергетики в контексті реалізації концепції сталого розвитку та євроінтеграційних зобов'язань. Обґрунтовано, що трансформація енергетичного сектору на засадах декарбонізації, ресурсоефективності та екологічної безпеки є ключовою умовою забезпечення енергетичної незалежності держави, підвищення її кліматичної стійкості та виконання міжнародних зобов'язань у сфері охорони довкілля. Підкреслено, що державна екологічна політика в цій сфері виступає стратегічним інструментом формування правових і економічних передумов переходу до низьковуглецевої моделі розвитку, забезпечуючи інтеграцію кліматичних, енергетичних та природоохоронних цілей у єдину систему публічного управління. Проаналізовано правові засади гарантій походження електроенергії та механізмів державної підтримки виробників відновлюваної енергії. Особливу увагу приділено еволюції інструментів стимулювання – від «зеленого» тарифу до аукціонної моделі підтримки з використанням механізму «чистої» ринкової премії, а також гармонізації національного регулювання з правом Європейського Союзу.

Проаналізовано еколого-правовий вимір реформ у сфері відновлюваної енергетики, що полягає у поєднанні кліматичних цілей, принципів екологічної збалансованості та вимог енергетичної безпеки. Доведено, що розвиток альтернативної енергетики має розглядатися не лише як економічний чи інвестиційний пріоритет, а як складова екологічної функції держави та інструмент реалізації конституційного права громадян на безпечне для життя і здоров'я довкілля. Окремо досліджено вплив воєнного стану на функціонування сектору відновлюваних джерел енергії та визначено, що воєнні виклики водночас стали каталізатором пришвидшення інтеграції українського ринку електроенергії до внутрішнього ринку ЄС, імплементації європейського енергетичного *acquis* та модернізації регуляторних механізмів. Узагальнено, що подальший розвиток державної політики у сфері альтернативної енергетики потребує системного вдосконалення правового регулювання, забезпечення стабільності механізмів підтримки, впровадження інструментів гарантій походження електроенергії та посилення екологічних стандартів з урахуванням принципів сталого розвитку.

Ключові слова: сталий розвиток, екологічна політика України, альтернативна енергетика, відновлювальні джерела енергії, «зелена» енергетика, енергетична безпека, еколого-правове регулювання, юридичний механізм, євроінтеграція, воєнний стан.

Chumachenko I.Ye. Environmental and legal dimension of the state policy of Ukraine in the field of alternative energy.

The article provides a comprehensive environmental and legal analysis of the state policy of Ukraine in the field of alternative energy in the context of implementing the concept of sustainable development and fulfilling European integration commitments. It substantiates that the transformation of the energy sector based on decarbonization, resource efficiency, and environmental safety is a key prerequisite for ensuring the state's energy independence, enhancing its climate resilience, and fulfilling international

environmental obligations. It is emphasized that state environmental policy in this area serves as a strategic instrument for creating legal and economic preconditions for the transition to a low-carbon development model, ensuring the integration of climate, energy, and environmental objectives into a unified system of public governance.

The legal framework for guarantees of origin of electricity and state support mechanisms for renewable energy producers is analyzed. Particular attention is paid to the evolution of incentive instruments – from the “feed-in tariff” to the auction-based support model using a feed-in premium mechanism – as well as to the harmonization of national regulation with European Union law.

The paper reveals the environmental and legal dimension of reforms in the renewable energy sector, which consists in combining climate goals, principles of environmental sustainability, and energy security requirements. It is argued that the development of alternative energy should be regarded not only as an economic or investment priority, but also as a component of the environmental function of the state and an instrument for implementing the constitutional right of citizens to a safe and healthy environment. The impact of martial law on the functioning of the renewable energy sector is examined separately, and it is determined that wartime challenges have simultaneously become a catalyst for accelerating the integration of the Ukrainian electricity market into the EU internal market, the implementation of the European energy acquis, and the modernization of regulatory mechanisms.

It is concluded that the further development of state policy in the field of alternative energy requires systematic improvement of legal regulation, ensuring the stability of support mechanisms, introducing effective guarantees of origin instruments, and strengthening environmental standards in accordance with the principles of sustainable development.

Key words: sustainable development, environmental policy of Ukraine, alternative energy, renewable energy sources, green energy, energy security, environmental and legal regulation, legal mechanism, European integration, martial law.

Постановка проблеми. У грудні 2014 року Організацією Об'єднаних Націй було започатковано регіональну програму розвитку «зеленої» економіки EaP GREEN («Greening Economies in the European Union's Eastern Partnership Countries»), спрямовану на екологізацію економічної політики держав Східного партнерства Європейського Союзу. Реалізація програми здійснюється за участю Європейської економічної комісії ООН (UNECE), Організації економічного співробітництва та розвитку (OECD), Програми ООН з навколишнього середовища (UNEP) та Організації Об'єднаних Націй з промислового розвитку (UNIDO). З еколого-правової точки зору EaP GREEN має значення як інструмент гармонізації національного законодавства країн-учасниць із європейськими підходами до інтеграції екологічних вимог у систему державного управління та економічного планування. Програма передбачає впровадження принципів сталого споживання і виробництва у національні стратегії розвитку, нормативно-правові акти та галузеві політики, що сприяє формуванню комплексного правового механізму «зеленого» зростання.

В Україні імплементація положень EaP GREEN відобразилася у поступовому вдосконаленні законодавства у сфері стратегічної екологічної оцінки, оцінки впливу на довкілля, управління відходами та розвитку відновлюваної енергетики. Зокрема, запровадження процедур стратегічної екологічної оцінки та оцінки впливу на довкілля стало важливим кроком у напрямі інституціоналізації превентивного екологічного контролю в процесі прийняття управлінських рішень. Водночас аналіз національної правозастосовної практики свідчить, що інтеграція принципів «зеленої» економіки в Україні залишається нерівномірною та потребує подальшого вдосконалення нормативної узгодженості, посилення міжсекторальної координації та забезпечення ефективного механізму контролю за дотриманням екологічних стандартів.

В умовах воєнного стану в Україні істотно змінилися пріоритети державної політики, зокрема в енергетичній сфері. Масштабні руйнування енергетичної інфраструктури, об'єктів генерації та розподілу енергії, а також підвищені ризики для стабільного функціонування централізованих енергосистем зумовили необхідність переосмислення ролі альтернативної енергетики. Такі події, з одного боку, підсилюють необхідність децентралізованих джерел енергії для критичних об'єктів, з іншого, збільшення частки відновлювальних джерел енергії (далі – ВДЕ) сприяє стійкості та безпеці енергетичної системи. Такі обставини потребують адаптивності правового регулювання, яке має поєднати екологічні, енергетичні та безпекові пріоритети.

Метою дослідження є комплексний еколого-правовий аналіз державної політики України у сфері альтернативної енергетики в контексті реалізації принципів сталого розвитку та євроінтеграційних зобов'язань, а також визначення напрямів удосконалення правового регулювання механізмів підтримки відновлюваних джерел енергії.

Стан опрацювання проблематики. Проблематика правового забезпечення розвитку відновлюваної енергетики та імплементації принципів сталого розвитку є предметом активних наукових досліджень у галузі екологічного, господарського та енергетичного права. У наукових працях розкрито економічні механізми підтримки ВДЕ, питання ринкового регулювання електроенергетики, проблеми інтеграції України до європейського енергетичного простору, а також окремі аспекти екологізації енергетичної політики. Водночас більшість досліджень зосереджується або на економічній ефективності механізмів підтримки, або на технічних та ринкових аспектах функціонування сектору ВДЕ. Еколого-правовий вимір державної політики у сфері альтернативної енергетики, зокрема в умовах воєнного стану та посилення євроінтеграційних процесів, залишається недостатньо систематизованим. Потребує подальшого наукового осмислення питання співвідношення енергетичної безпеки, кліматичних зобов'язань та екологічних стандартів, а також правових механізмів забезпечення стабільності та передбачуваності державної підтримки ВДЕ. Отже, наявність теоретичних напрацювань і водночас відсутність комплексного еколого-правового підходу до аналізу державної політики у сфері альтернативної енергетики зумовлюють актуальність обраної теми дослідження.

Виклад основного матеріалу. В Україні прийнято низку нормативно-правових актів щодо забезпечення реалізації принципів сталого розвитку і «зеленої» економіки, зокрема: Концепцію національної екологічної політики України на період до 2020 р., схвалену розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2007 р. № 880-р, Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року, затверджених указом Президента України від 30 вересня 2019 р., Стратегію екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату на період до 2030 року, схвалену розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20 жовтня 2021 р. № 1363-р., Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» від 28 лютого 2019 р., відповідного з яким Україна прагне досягнення у 2030 році такого рівня збалансованого (сталого) розвитку, за якого залежність від використання невідновлювальних природних ресурсів та забруднення навколишнього природного середовища будуть зведені до екосистемно прийнятних рівнів. Крім того, мають бути створені умови для декарбонізації енергетичного сектору, активного впровадження технологій енергозбереження та підвищення енергоефективності, збільшення виробництва енергії за рахунок відновлювальних та альтернативних джерел, впровадження найкращих наявних низьковуглецевих, ресурсозберігаючих технологій виробництва, а також сучасних будівельних технологій з тепло- та енергозбереження, що дасть змогу істотно зменшити обсяг викидів парникових газів та забруднюючих речовин в атмосферне повітря, а також скидання забруднюючих речовин у водойми [1].

Слід зазначити, що надбанням України є значний природно-ресурсний потенціал, необхідний для розвитку альтернативної енергетики, зокрема для вітроенергетики, сонячної енергетики, біоенергетики, малої гідроенергетики та геотермальної енергетики. Використання зазначених видів відновлюваних джерел енергії створює об'єктивні передумови для зменшення залежності національної економіки від імпортованих енергоресурсів, підвищення рівня енергетичної безпеки держави та реалізації екологічних цілей сталого розвитку. Водночас повноцінна реалізація наявного потенціалу потребує формування та застосування комплексних організаційно-правових і інституціональних механізмів, спрямованих на забезпечення ефективного державного регулювання у сфері альтернативної енергетики та створення сприятливого інвестиційного клімату. Вирішальне значення у цьому контексті має чітке нормативне визначення повноважень органів державної влади, узгодженість стратегічних і програмних документів, а також стабільність і передбачуваність правового регулювання.

Формування та реалізація державної політики у сфері альтернативної енергетики в Україні ґрунтується на комплексі еколого-правових механізмів, що поєднують норми різних галузей права (екологічного, енергетичного, природоресурсного, господарського, адміністративного, фінансового тощо). Їх функціональне призначення полягає у створенні правових умов для розвитку ВДЕ з одночасним забезпеченням екологічної безпеки, раціонального використання природних ресурсів та досягнення цілей сталого розвитку. Відповідні стратегічні орієнтири закріплено, зо-

крема, у Національному плані дій з енергоефективності до 2030 року [2], який розглядає розвиток відновлюваної енергетики не лише крізь призму економічної доцільності, а й як засіб зменшення антропогенного навантаження на довкілля, скорочення викидів парникових газів та забезпечення екологічної безпеки.

Ключовим нормативним актом, який визначає засади державної політики у цій сфері, є Закон України «Про альтернативні джерела енергії» від 20 лютого 2003 р. [3]. Саме ним закріплено правові основи використання відновлюваних джерел енергії, встановлено понятійний апарат, визначено напрями державної підтримки та принципи стимулювання суб'єктів господарювання. Як слушно зазначає А.М. Сологуб, зазначений Закон має рамковий характер і виконує системоутворюючу функцію у сфері правового регулювання альтернативної енергетики, однак потребує подальшого розвитку через спеціалізовані підзаконні акти та галузеву деталізацію [4].

Еколого-правовий зміст механізмів державної політики у сфері альтернативної енергетики проявляється, насамперед, у закріпленні вимог щодо оцінки впливу на довкілля, дотримання екологічних стандартів та обмежень при розміщенні й експлуатації об'єктів відновлюваної енергетики. Відповідно до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» [5], проекти будівництва вітрових, сонячних та біоенергетичних установок підлягають обов'язковій екологічній оцінці, що слугує превентивним правовим інструментом запобігання негативним наслідкам для екосистем.

У науковій літературі підкреслюється, що інтеграція екологічних вимог у правове регулювання альтернативної енергетики є необхідною умовою її сталого розвитку. Так, Л. Мелех та О. Нагірняк наголошують, що ефективно правове регулювання ВДЕ має забезпечувати баланс між енергетичними потребами держави та охороною навколишнього природного середовища, а екологічні обмеження не слід розглядати як стримуючий фактор, а як елемент якісного правового регулювання [6].

Особливого значення еколого-правові механізми розвитку альтернативної енергетики набувають в умовах воєнного стану в Україні. Збройна агресія Російської Федерації спричинила суттєві загрози енергетичній безпеці держави, що актуалізувало потребу у децентралізованих, стійких та екологічно безпечних джерелах енергії. У цьому контексті альтернативна енергетика розглядається не лише як складова екологічної політики, а і як елемент національної безпеки. Як обґрунтовано зазначає І. Подрез-Ряполова, у період воєнного стану та післявоєнної відбудови правове забезпечення розвитку ВДЕ повинно орієнтуватися на принципи стійкості, автономності та мінімізації екологічних ризиків, що потребує адаптації чинного законодавства до надзвичайних умов [7].

Поділяємо слушну думку Т. Харитонові та Х. Григор'євої про те, що сучасне законодавство, яке було написане за обставин мирного часу, виявилось мало пристосованим до функціонування енергосистеми в умовах ведення воєнних дій. Відновлення енергетичної системи держави у післявоєнний час потребуватиме не лише капіталовкладень і часу, але й вимагатиме належного, адаптованого нормативного регулювання, яке б враховувало новітні об'єктивні обставини та виклики [8, с. 38-39].

Разом з тим, В.С. Грачук наголошує, що невизначеність державної політики в галузі є причиною відсутності ясності щодо впровадження нових технологій, модернізації інфраструктур та розвитку відновлюваної енергетики [9, с. 109]. Також, через незгодженість та недосконалість концепцій, стратегій, програм розвитку, що вирішують проблеми державного регулювання частково, а не комплексно, що унеможливує досягнення очікуваних результатів, державна політика у сфері відновлювальної енергетики має декларативний характер [10, с. 96].

Водночас складна соціально-економічна та безпекова ситуація, зумовлена сучасними викликами, істотно ускладнює реалізацію задекларованих еколого-правових цілей. Це негативно позначається на послідовності формування та впровадження нормативно-правових механізмів, спрямованих на екологізацію енергетичного сектору. Зокрема, відсутність завершеної та затвердженої Державної цільової програми енергоефективності та розвитку альтернативної енергетики свідчить про фрагментарність правового регулювання у цій сфері та недостатній рівень інституційної спроможності держави забезпечити системний екологічно орієнтований розвиток енергетики [11].

Державна цільова економічна програма енергоефективності і розвитку сфери виробництва енергоносіїв з відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива на 2010-2016 роки, затверджена Кабінетом Міністрів України у 2010 році, попри проголошення екологічних

пріоритетів, мала обмежений вплив на трансформацію правових засад використання природних ресурсів у сфері енергетики [12]. Основною причиною часткової реалізації її положень стало системне недофінансування природоохоронних та енергоефективних заходів, що суперечить принципу пріоритетності екологічних інтересів, закріпленому в екологічному законодавстві України.

Особливу увагу слід звернути на те, що Державний цільовий економічний план енергоефективності та розвитку відновлюваної енергетики на період 2022 – 2026 років, який мав забезпечити комплексний еколого-правовий підхід до скорочення використання викопних енергоресурсів, розвитку місцевої відновлюваної енергетичної сировини та підвищення екологічної стійкості національної економіки, досі не набув нормативного закріплення [13]. Така ситуація створює правову невизначеність у сфері реалізації екологічної функції держави в умовах кліматичних змін та воєнного стану.

У цьому контексті схвалення розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21 квітня 2023 р. № 373-р Енергетичної стратегії України на період до 2050 року [14] слід розглядати як спробу формування довгострокової еколого-правової моделі розвитку енергетичного сектору, орієнтованої на інтеграцію принципів сталого розвитку, кліматичної нейтральності та екологічної безпеки. Водночас ефективність реалізації положень зазначеної стратегії безпосередньо залежатиме від їх подальшої конкретизації у спеціальному законодавстві, забезпечення належного фінансування та створення дієвих правових механізмів екологічного контролю й відповідальності.

Закон України «Про альтернативні джерела енергії» формує базову правову основу розвитку «зеленої» енергетики, визначає пріоритетні напрями використання відновлюваних енергетичних ресурсів та закріплює принципи державної підтримки суб'єктів господарювання у цій сфері [3]. Реалізація положень зазначеного Закону покликана забезпечити інтеграцію екологічних вимог у процеси енергетичного планування та сприяти переходу до екологічно безпечних моделей виробництва і споживання енергії. Важливим елементом еколого-правового механізму є система економіко-правових стимулів, зокрема запровадження «зеленого» тарифу, механізмів аукціонної підтримки, податкових пільг та державних гарантій. Сукупність зазначених заходів спрямована на забезпечення збалансованого поєднання економічних, екологічних та соціальних інтересів, що відповідає концептуальним засадам сталого розвитку. Водночас у наукових дослідженнях звертається увага на необхідність удосконалення цих інструментів з огляду на принципи екологічної справедливості та недопущення надмірного навантаження на довкілля [15].

«Зелений» тариф є спеціальним механізмом державної підтримки виробництва електричної енергії з відновлюваних джерел, що передбачає гарантований викуп такої електроенергії за фіксованою, економічно стимулюючою ціною. Законом України «Про альтернативні джерела енергії» визначено, що «зелені» тарифи – це спеціальні тарифи на купівлю електричної енергії, виробленої на об'єктах електроенергетики, що використовують альтернативні джерела енергії, крім доменного та коксівного газів, а для гідроелектростанцій – лише для малих потужністю до 10 МВт [3]. За своєю юридичною сутністю «зелений» тариф є інструментом публічно-правового стимулювання, що поєднує елементи адміністративного регулювання та ринкових механізмів. Водночас надмірно преференційні параметри «зеленого» тарифу у певний період спричинили фінансове навантаження на енергоринок, сам механізм відіграв ключову роль у формуванні сектору ВДЕ в Україні. Саме завдяки йому було створено інституційну та технологічну основу для подальшого переходу до конкурентних аукціонних моделей підтримки. Отже, «зелений» тариф має не лише економічне, а насамперед еколого-правове значення: він виступає правовим інструментом державної екологічної політики, спрямованої на декарбонізацію, підвищення енергетичної безпеки та реалізацію принципів «зеленої» економіки.

Важливим етапом інституційного розвитку «зеленої» енергетики в Україні стало запровадження механізму гарантій походження електричної енергії. Законом України від 30 червня 2023 р. № 3220-ІХ «Про внесення змін до деяких законів України щодо відновлення та «зеленої» трансформації енергетичної системи України» [16] гарантію походження визначено як електронний документ, сформований на підставі даних відповідного реєстру, який підтверджує виробництво визначеного обсягу електричної енергії з відновлюваних джерел та засвідчує її екологічну цінність. Подальша нормативна конкретизація цього механізму здійснена Постановою Кабінету Мі-

ністрів України від 27 лютого 2024 р. № 227, якою затверджено порядок видачі, обігу та погашення гарантій походження, а також порядок визначення екологічної цінності електричної енергії з відновлюваних джерел [17]. Уповноваженим органом у цій сфері визначено НКРЕКП, що забезпечує ведення реєстру та адміністрування відповідних процедур.

Екологічна цінність електричної енергії визначається у показниках викидів парникових газів у перерахунку на 1 МВт/год та відображає обсяг запобіглих викидів CO₂-еквіваленту внаслідок заміщення електроенергії, виробленої з викопних видів палива. Зазначення цього показника у гарантії походження забезпечує прозорість екологічного ефекту відновлюваної генерації та інтегрує кліматичний компонент у систему правового регулювання енергетичного ринку.

З метою стимулювання розвитку відновлюваної енергетики як одного з ключових пріоритетів державної політики, 10 лютого 2026 р. Верховна Рада України ухвалила закон № 13219 щодо удосконалення конкурентних умов виробництва зеленої електроенергії з альтернативних джерел [18]. Законом запроваджено підтримку переможців «зелених» аукціонів у формі «чистої» ринкової премії (FiP) замість контрактів на різницю (CfD), що забезпечує більш прозору модель доходів і полегшує фінансове планування для бізнесу. Дію механізму аукціонів продовжено до 31 грудня 2034 року, що посилює інвестиційну передбачуваність. Передбачено зниження фінансового навантаження на учасників (зменшення розміру банківських гарантій), а також підвищення конкуренції через гнучкіший підхід до формування квот. Закон гармонізує ринок із європейськими стандартами, удосконалює систему гарантій походження електроенергії та створює умови для інтеграції систем зберігання енергії (BESS). У цілому документ спрямований на відновлення інвестиційної активності та розвиток сектору ВДЕ в Україні.

Висновки. Упродовж останніх років державна політика України у сфері енергетики дедалі виразніше орієнтується на розширення використання альтернативних джерел енергії як одного з ключових інструментів реалізації екологічної політики та досягнення цілей сталого розвитку. У результаті проведеного дослідження встановлено, що еколого-правовий вимір державної політики у сфері альтернативної енергетики формується на перетині правових засад охорони довкілля, зобов'язань у межах міжнародного кліматичного режиму та євроінтеграційного курсу України. Розвиток альтернативної енергетики слід розглядати не лише як інструмент модернізації енергетичного сектору, а як складову реалізації екологічної функції держави та механізм забезпечення права людини на безпечне для життя і здоров'я довкілля.

Аналіз чинного законодавства засвідчив наявність сформованої нормативної основи регулювання сфери ВДЕ, що включає спеціальні закони, акти у сфері ринку електричної енергії, механізми державної підтримки, а також інструменти гарантій походження електроенергії. Водночас виявлено тенденцію до трансформації моделі стимулювання – від адміністративно фіксованого «зеленого» тарифу до конкурентних аукціонних механізмів із застосуванням ринкової премії (FiP), що відповідає принципам прозорості, недискримінаційності та ринкової нейтральності.

Обґрунтовано, що гармонізація національного законодавства з правом ЄС є ключовим вектором розвитку правового регулювання альтернативної енергетики. Інтеграція до європейського енергетичного простору передбачає імплементацію стандартів у сфері декарбонізації, розвитку конкуренції, функціонування системи гарантій походження електроенергії та забезпечення екологічної відповідальності суб'єктів господарювання.

Доведено, що в умовах воєнного стану сектор ВДЕ набуває додаткового значення як чинник енергетичної стійкості, децентралізації генерації та підвищення безпеки енергопостачання. Війна, попри руйнівні наслідки для економіки, стала каталізатором перегляду підходів до енергетичної політики та прискорення структурних реформ.

Таким чином, еколого-правові механізми забезпечення державної політики у сфері альтернативної енергетики становлять складну багаторівневу систему, яка охоплює нормативно-правове регулювання, інституційне забезпечення, економічні стимули та екологічні гарантії. Їх ефективність безпосередньо залежить від узгодженості екологічних та енергетичних цілей, послідовності державної політики та належного рівня правозастосування, особливо в умовах воєнних і кліматичних викликів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року: Закон України від 28 лютого 2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text>.
2. Про Національний план дій з енергоефективності на період до 2030 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2021 р. № 1803–р. URL: <https://t.ly/X-0BV>.
3. Про альтернативні джерела енергії. Закон України від 20 лютого 2003 р. № 555–IV. URL: <https://t.ly/wBM1J>.
4. Сологуб А.М. Формування правового забезпечення енергоефективності і використання альтернативних джерел енергії в Україні. *Правничий часопис Донецького національного університету імені Василя Стуса*. 2025. 116-127. DOI: <https://doi.org/10.31558/2786-5835.2024.2.12>.
5. Про оцінку впливу на довкілля: Закон України від 23 травня 2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19#Text>.
6. Melekh L., Nagirnyak O. «Legal regulation of alternative energy in Ukraine» URL: <http://science.lpnu.ua/law/all-volumes-and-issues/volume-8-number-230-20...>
7. Подрез-Ряполова І.В. Правове забезпечення сталого розвитку енергетичної системи України в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення. *Право та інновації*. 2025. № 2 (50). С. 102–108. DOI: 10.37772/2518-1718-2025-2(50)-13.
8. Харитонова Т., Григор'єва Х. Системні проблеми розвитку законодавства у сфері альтернативної енергетики України. *Юридичний вісник*. 2023/3. С.35-46. DOI: <https://doi.org/10.32782/yuv.v3.2023.5>.
9. Грачук В.С. Правове регулювання енергетичних правовідносин в Україні в контексті сталого розвитку. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2024. С. 107-113. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.86.3.16>.
10. Чумаченко І.Є. Програми стимулювання розвитку альтернативної енергетики в Україні: правові проблеми та перспективи. *Juris Europensis Scientia*. 2020. № 4. С. 96–101. DOI: <https://doi.org/10.32837/chern.v0i4.136>.
11. Про затвердження Державної цільової економічної програми енергоефективності і розвитку сфери виробництва енергоносіїв з відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива на 2010-2020 роки: постанова Кабінету Міністрів України від 1 березня 2010 р. № 243. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/243-2010-%D0%BF/ed20200818#Text>.
12. Державна цільова економічна програма енергоефективності і розвитку сфери виробництва енергоносіїв з відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива на 2010–2016 роки: постанова Кабінету Міністрів України від 01 березня 2010 р. № 243. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/243-2010-%D0%BF/ed20160916#Text>.
13. Підвищення енергоефективності національної економіки – концепція нової цільової програми на 2022–2026 роки. *Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України*. *Урядовий портал*. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/pidvishchennya-energoefektivnosti-nacionalnoyi-ekonomiki-konceptsiya-novoyi-cilovoyi-programi-na-2022-2026-roki>.
14. Про схвалення Енергетичної стратегії України на період до 2050 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 21 квітня 2023 р. № 373–р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/373-2023-%D1%80#Text>.
15. Шендер Т.Ю. Правове забезпечення використання альтернативних джерел енергії в сфері електроенергетики та теплопостачання. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*: серія: Право. 2024. Т.1, вип. 81. С. 315-321. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.81.1.50>.
16. Про внесення змін до деяких законів України щодо відновлення та «зеленої» трансформації енергетичної системи України: Закон України від 30 червня 2023 р. № 3220-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3220-20#Text>.
17. Про запровадження гарантій походження електричної енергії, виробленої з відновлюваних джерел енергії: постанова Кабінету Міністрів України від 27 лютого 2024 р. № 227. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2024-%D0%BF#n273>.

18. Верховна Рада підтримала оновлення конкурентних умов розвитку відновлюваної енергетики. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/verkhovna-rada-pidtrymala-onovlennia-konkurentnykh-umov-rozvytku-vidnovliuvanoi-enerhetyky>.

Дата першого надходження рукопису до видання: 05.02.2026
Дата прийняття до друку рукопису після рецензування: 20.02.2026
Дата публікації: 05.03.2026

© Чумаченко І.Є., 2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії CC BY 4.0